

Påvirker ulike styringssystem elevenes skoleprestasjoner?

Oslo 12.-13. mars 2013

Liv Bente Hannevik Friestad
Førsteamanuensis. dr.oecon

Innhold

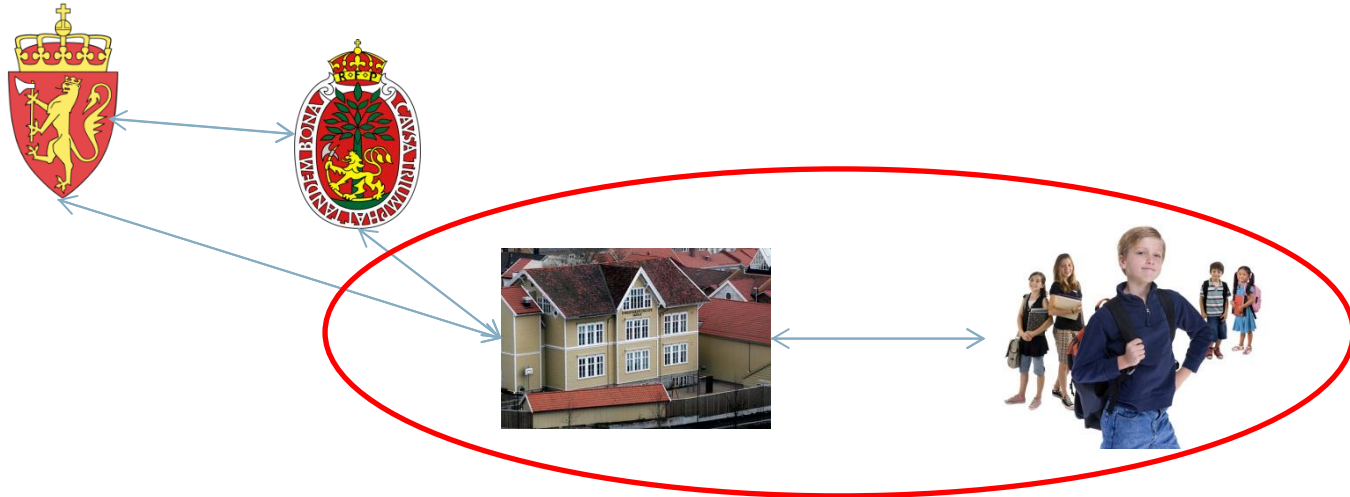
- Bakgrunn
- Om delprosjektet
- Delstudie 1: Skolenes bruk av NP-resultatene
- Delstudie 2: Skolebyggs utforming og «bruk»
- Oppsummering

Bakgrunn

- Ulikhet mht. prestasjoner mellom skoler og regioner
- Endring fra «input-styring» til «output-styring»
- Lang tradisjon for forskning på betydningen av
  - Ulike elev-, lærer- og skolekarakteristika
  - Ulike typer «overordnet» styring
  - Skoleledelse
  - Klasseromspraksis, undervisningsformer,
  - +++
- Lite forskning på sammenheng mellom utforming og bruk av styringssystemer på skole- og kommunenivå og elevenes prestasjoner

Formål

- Utforske sammenhengen mellom utforming og bruk av styringssystemer i grunnskolen og elevers prestasjoner

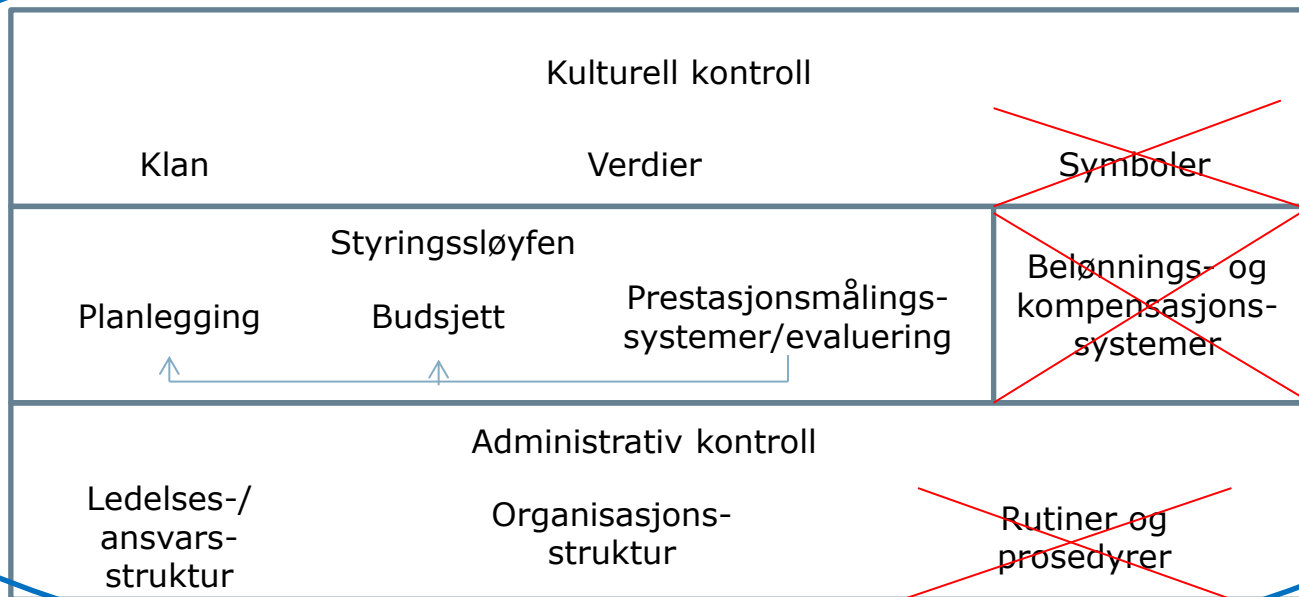

Styringsystemer

- “Management controls include all the devices and systems managers use to ensure that the behaviours and decisions of their employees are consistent with the organisation’s objectives and strategies»
(Malmi & Brown. 2008 p.290)

Styringsssystemer

Visjon/opdrag/målsetninger/verdier/strategi

Styringsssystemer – bruk

- Diagnostiske systemer/diagnostisk bruk:
  - *“Used to motivate, monitor and reward achievement of specific goals”* (Simons. 1995. p. 7).
  - Kybernetiske kontroll systemer – målstyring/“styringsløyfen”
  - Typisk brukt av en/få personer
- Interaktive systemer/interaktiv bruk:
  - *“Used to stimulate organizational learning and the emergence of new ideas and strategies”* (Simons. 1995. p. 7).
  - Involverer ansatte fra ulike nivåer og posisjoner
- Tid: Når, hvor ofte, ...

Forskningstilnæringer

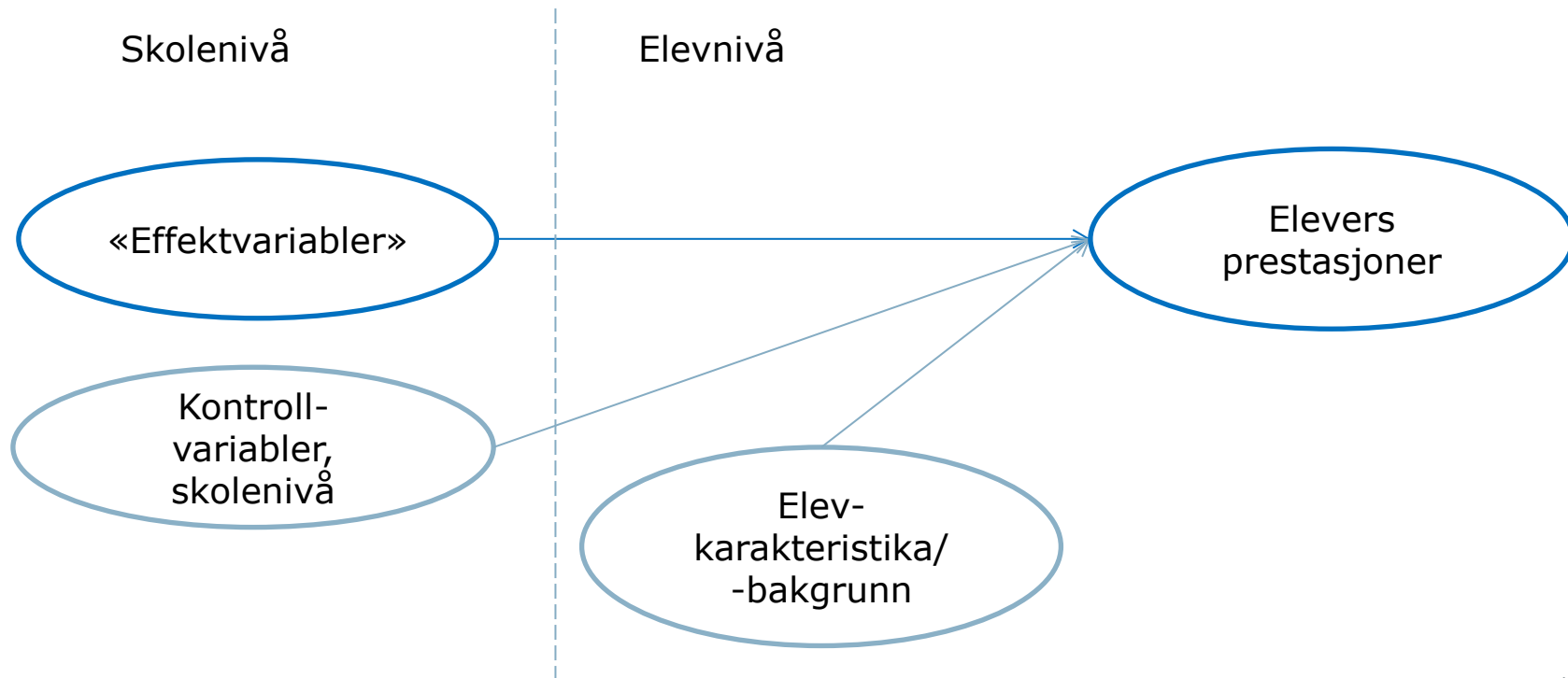
- Case-studier
- Kvantitative studier
  - Tverrsnittstudier
  - Spørreskjema til skoler og kommuner
  - Data fra Utdanningsdirektoratet og Skattedirektoratet, utlevert av SSB
  - Data fra GSI og andre offentlige tilgjengelige data

Kvantitative studier under arbeid

- **Målsetninger for og bruk av NP-resultater i skolene vs. elevprestasjoner**
- Målsetninger for og bruk av NP-resultater på kommunenivå vs. elevprestasjoner
- **Fleksible skolebygg og «fleksibel» organisering av elever og undervisning vs. elevprestasjoner**
- Læringsfokusert kultur vs. elevprestasjoner

Model, skolenivåstudier

Utvalg og estimeringsmetode

- Utvalg:

- Kommunale barneskoler og kombinerte skoler
- 347/363 skoler = 16.8/17,5 % av alle skoler $\approx$ respons rate

- Random-effects ordered logistic regression m/robuste standardfeil

- NB: Foreløpige resultater

Mål- og resultatstyring i skolene

- Nasjonale prøver => Styringssystem innført av staten for å rette oppmerksomhet mot, og stimulere til innsats, handlinger og beslutninger hos ledere og ansatte, som i sin tur skal føre til økte resultater for elevene.
- Brukes resultatene fra NP som styringssystem/-informasjon på den enkelte skole?
- Er det en sammenheng mellom bruk av NP resultatene og elevenes prestasjoner på disse?

Formål

1. Å undersøke om og hvordan resultatene fra NP brukes som et styringssystem i norske skoler.
2. Å studere sammenhengen mellom denne lokale bruk av resultatene fra NP og elevenes prestasjoner.

Forventninger

- Skolene bruker resultatene fra NP forskjellig
- Skoler som
  - har konkrete (tallfestede) målsetninger for sine NP resultater
  - som drøfter resultatene med ansatte på flere nivå/med ulike grupper ansatte
  - har gode rutiner for evaluering av resultatene,
  - som leter etter årsaker til oppnådde resultater
  - som bruker resultatene for tilbakemelding, læring og justering av praksis
  - og som ikke lar det være opp til den enkelte lærer å bruke resultateneoppnår høyere elevresultater enn andre skoler.

Oppsummering foreløpige funn

- Skolene bruker resultatene fra NP, og de bruker dem ulikt.
- Støtte for:
  - at skoler som har konkrete målsetninger for sine NP og som diskuterer resultatene med sine ansatte på 5. trinn har høyere elevresultater enn andre skoler.
  - en positiv sammenheng mellom gode rutiner for evaluering av resultater og elevenes prestasjoner.
- Ikke støtte for
  - at det er en positiv sammenheng mellom å drøfte resultatene med alle ansatte og elevers resultater.
  - at skoler som leter etter årsaker til oppnådde resultater og som bruker resultatene for tilbakemelding, læring og justering av praksis har høyere elevresultater enn andre skoler.
  - at det er en negativ sammenheng mellom at det er opp til den enkelte lærer å bruke resultatene og elevenes prestasjoner.
- Sammenhengen styring – NP-resultatet er ulik for engelsk, lesing og regning.

«Fleksible skoler» vs resultater?

- Nye trender mht.
  - Utforming av skolebygg
  - Organisering av
    - Elevene
    - Undervisning og læringsarbeid
    - Lærerne, og arbeidsdelingen og samarbeid mellom lærere
    - Timeplanlegging og hvordan ressurser tildeles til grupper/trinn
- Har fleksible skoler bedre elevprestasjoner enn andre skoler?

Formål

Å utforske sammenhengene mellom 1) skolebyggs utforming og 2) hvordan elever, undervisning og læringsarbeidet er organisert, og elevenes prestasjoner.

Forventninger

1. Elever i fleksible skoler presterer dårligere enn elever i tradisjonelle skoler
2. Jo mer fleksibel organisering jo bedre elevprestasjoner

Oppsummering foreløpige funn

- Elever i ikke-tradisjonelle skoler, alt annet like, presterer signifikant dårligere i engelsk enn elever i andre skoler.
- Det er en statistisk signifikant og positiv sammenheng mellom grad av fleksibel organisering og elevprestasjoner i engelsk og lesing.
- Skoler som nylig har gjort endringer til mer fleksibel organisering har elever som presterer signifikant dårligere på alle tre prøver

Sogn og Fjordane

- Analyser gir ingen støtte for
  - at ulikheter mht. målsetninger for og bruk av NP resultatene og
  - ulikheter mht. skolebyggs utforming og organisering av elever og undervisning
  - kan bidra til å forklare hvorfor elever i Sogn og Fjordane presterer bedre enn elever i resten av landet.

Årsak-virkning?

- Statistisk sammenheng $\neq$ årsak-virkning
  - «Årsaksdata» fra 2013 og resultatdata fra 2012,
  - Men, ettersom
    - endring av praksis vanligvis skjer langsomt og NP ble innført for flere år siden, har praksis rapportert i 2013 med stor sannsynlighet også vært praksis i årene før 2013,
    - skolebyggs utforming er langsiktig, og
    - ettersom det i analysene av fleksible skoler er det korrigeret for nylige endringer mht. fleksibel/tradisjonell organisering.
- => kan virkningen gå fra styring/organisering til NP-resultat.

Hva måles - egentlig?

- Er praksis uttrykk for andre underliggende forhold?
  - Er fleksibel organisering, tallfestede målsetninger mv. et resultat av (måler) ansattes holdninger, motivasjon og innsats og/eller et uttrykk for kultur, for eks. kultur for læring og stort «læringstrøkk»?
- Men, styringssystemer kan også påvirke praksis, kultur, motivasjon, innsats...!

=> Mer forskning er nødvendig!

Oppsummering

- Støtte for at elever ved skoler som
  - har konkrete målsetninger for sine NP resultater
  - som diskuterer resultatene med lærerne på 5. trinn
  - som har gode rutiner for evaluering av NP resultatenehar høyere NP resultater enn elever ved andre skoler
- Støtte for
  - at elever i ikke-tradisjonelle skoler presterer dårligere enn elever i andre skoler
  - en positiv sammenheng mellom grad av fleksibel organisering og elevprestasjoner.
  - at skoler som nylig har gjort endringer til mer fleksibel organisering har elever som presterer dårligere enn elever i andre skoler.
- Sammenhengene er dels ulike for engelsk, lesing og regning
- Mer forskning nødvendig for å identifisere årsak - virkning

Til ettertanke/diskusjon

- **Bør funnene (likevel) føre til konsekvenser for styring i, og organisering av, min/vår skole/skoler?**